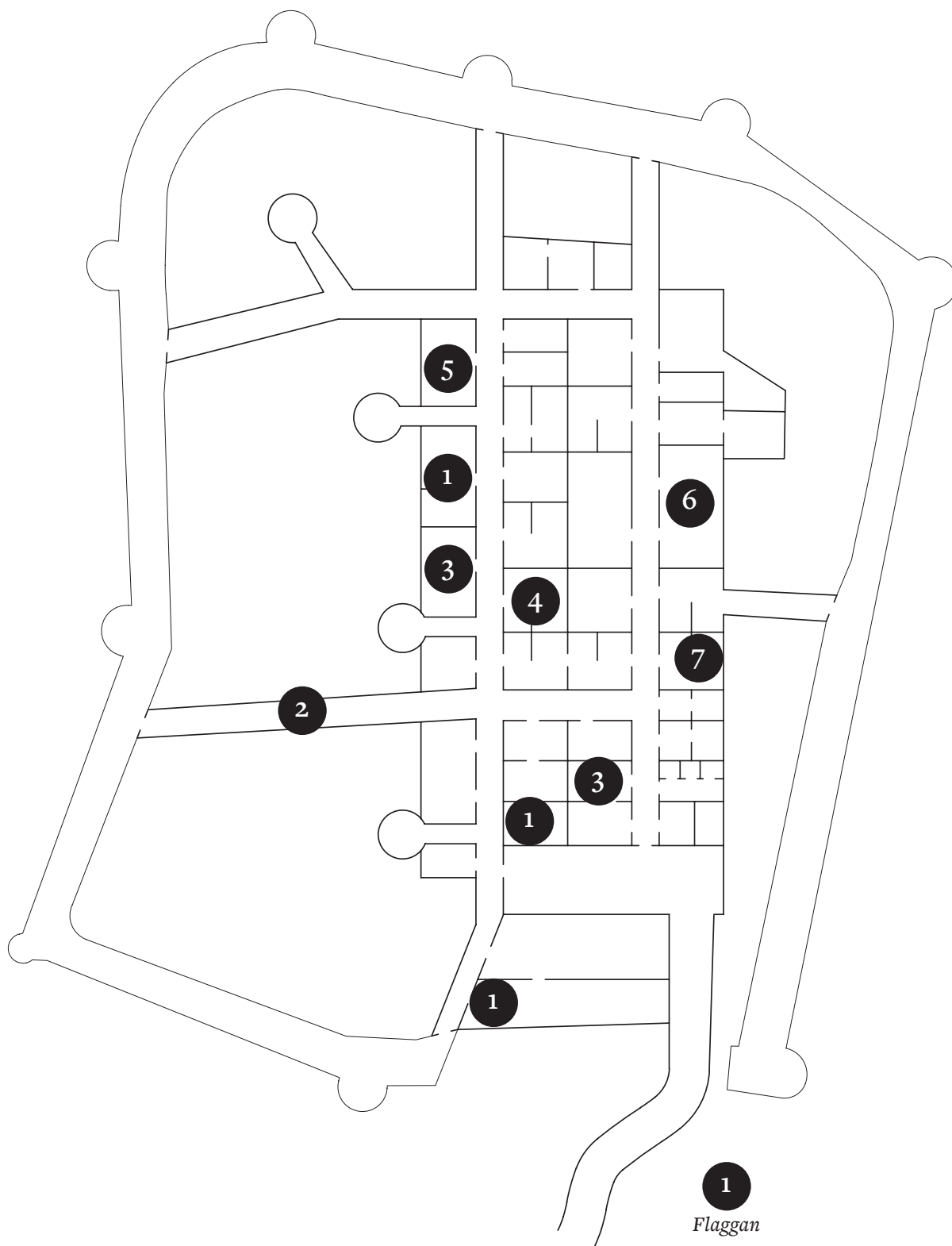

Fästningen

TINGSTÄDE
5-20/9, 2026

- 1. Juan-Pedro Fabra Guemberena
- 2. Björn Carlsson
- 3. Nina Canell
- 4. Isabell Jonasson

- 5. Georg Moberg
- 6. Jasper Coppes
- 7. Annika Larsson

Här möter materiella spår av det förflutna frågor om hur människan påverkar och formas av sin omgivning. Fästningen blir en plats för att undersöka hur landskap, människor och samhällen påverkas av industri, militär närvaro och tid. Verken rör sig mellan Gotlands geologi och industrihistoria, militära strukturer samt vattnets betydelse och träskets dolda liv.

Juan-Pedro Fabra Guemberena har kamouflerat in verken *True colours* (2002), *P18 Gotland*, *Imaginary Exercise* (2002), *Hedgehog* (2003) och *Flairs* (2003) i flera av fästningens miljöer. Verken består bland annat av fotografier och film med värnpliktiga från P 18 i som huvudpersoner. Soldaterna medverkar i tydligt iscensatta situationer i naturen kring förläggningen, där kamouflage och militär träning framträder som koreograferade handlingar. Verken undersöker hur kroppen formas av militära strukturer och hur landskapet blir en scen för både disciplin och fiktion. Verket *Trópico de Cáncer* (2025) i form av en flagga refererar till Natos artikel 5 och principen om kollektivt försvar, där medlemsländer förbinder sig att skydda varandra vid angrepp. Samtidigt lyfts en avgörande begränsning fram, om att principen endast gäller för medlemsländerna placerade norr om Kräftans vändkrets.

Björn Carlssons fältinspelningar *Källsprång framqvälla på träskets botten* (2026) har fångat ljudlivet i Tingstäde träsk. Verket speglar livet under ytan och de grundvattenflöden som förser sjön med kalksediment. Dessa flöden kan hotas av framtida kalkstensbrytning, ett oroväckande scenario då Tingstäde träsk är en viktig ytvattentäkt för dricksvatten på Gotland. Enligt Carlsson är det extra oroande att tillståndet för kalkstensbrytning baseras på felaktiga fakta rörande just grundvattenflödena där domstolen förnekar att dom finns. Därför vill han spegla källflödena i sitt ljudverk och ge träsket en upprättelse.

Nina Canells installation undersöker hur människor, landskap och industri omformar varandra över tid. Hon visar en ny version av skulpturen *Perpetuum Mobile* (25 Kg) (2009 – 2026) samt ett urval av fotografier från Slite Industrimuseums arkiv (*Cementbåtar* 1948 – 1949). Fotografierna dokumenterar den dagliga utskeppningen av cement från Slite Hamn och är ett samarbete med konstnären och arkitekten Gunnar Sillén, bosatt i Slite. Installationen visas i fästningens tvättrum, en plats där porositeten mellan kroppen och dess omvärld gör sig påmind. Skulpturen består av en process där ett ultraljud sätter vatten i rörelse bredvid en säck cement som långsamt hårdar under utställningens förlopp.

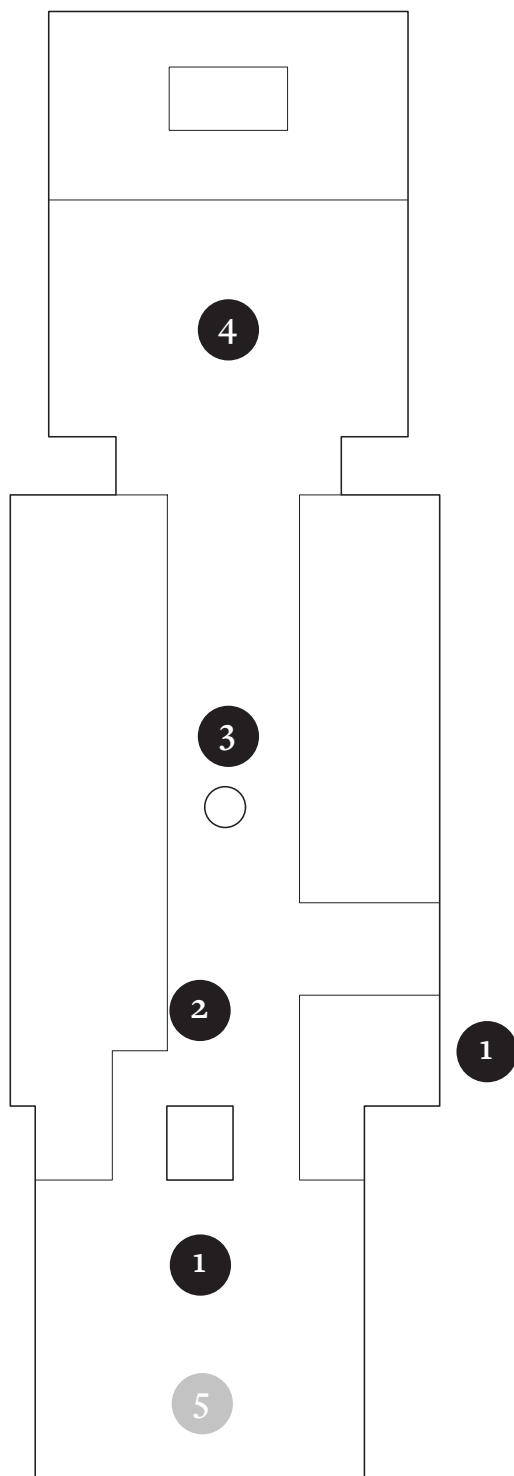
Kalkindustrin med sitt ursprung i Gotlands unika geologi är en återkommande beröringspunkt för Canell som även visar boken *Shell Reader* (ett samarbete med Robin Watkins, 2022) i fästningens kontor.

I en av logementsrummens våningssängar presenterar författaren Isabell Jonasson installationen *Mamma* (2026). Verket undersöker människans grundläggande längtan efter att få överlämna sig till en trygg modersfigur, någon som kan bära oro, ansvar och existentiell osäkerhet. Genom en berättande mammaröst gestaltas denna önskan, samtidigt som modersfiguren gradvis framträder som mänsklig, ofullkomlig och präglad av sitt eget mörker. Installationen består av ljud, en anteckningsbok och ett täcke med broderade instruktioner som bjuder in besökaren.

I fästningen visas träskulpturer av Georg Moberg (1889–1974), en gruvarbetare och träsnidare verksam i Hellvi på norra Gotland. Han kom till ön när första världskriget bröt ut och gjorde troligen beredskapstjänst vid Tingstäde fästning. Vid sidan av sitt arbete inom sten- och kalkindustrin skapade han detaljrika skulpturer och träfigurer som på olika sätt knyter an till de gotländska kyrkornas säregna bildvärld, samtidigt som de förblir djupt personliga reflektioner över Mobergs liv och världen omkring honom. Hans konstnärskap uppmärksammades först mot slutet av hans liv och verken överlämnades därefter till Region Gotlands konstsamling.

Jasper Coppes film *Kali Waal* (2024–26) tar sin utgångspunkt i ett Natura 2000-område i Holland, där sandtåktssjöar är föremål för motstridiga intressen kring avfallshantering och biologisk mångfald. Filmen leker med tanken på vem som betraktar vem och ger djur och natur agens att betrakta betraktaren. Inför visningen i Tingstäde samlade Coppes information från en vetenskaplig databas på nätet om vattenmiljön i viktiga sjöar och vattendrag på Gotland. Informationen förändras kontinuerligt och tolkas av en algoritm som hela tiden skapar nya versioner av scenerna. På så sätt kopplas det som visas till de verkliga förändringarna i Gotlands vattenmiljö.

Annika Larssons filminstallation *Tremulations* (2025) utgår från ett före detta militärt signalhus i den nästan 400 år gamla fästningen Friedrichsort i Kiel. Den igenvuxna militäranläggningen blir utgångspunkt för en undersökning av försvarshistoria, krigsindustrins avtryck på havsbotten och samspelet mellan natur, människa och teknik. (50 min)

1. PAULINE and the MATCHES (Belinda Gilbert Scott)
2. Robin Watkins
3. Birthe Jørgensen
4. Hanna Norrna
5. Liv Kristin Holmberg *Performance 19/9*

I Tingstäde kyrka, en av Gotlands fyra asylkyrkor, öppnas kyrkorummet för tankar om förvandling, migration, omsorg och vår plats i en större sammanlänkad värld. Här möts olika perspektiv på människan, naturen och det som binder oss samman. Verken rör sig mellan det synliga och osynliga, det personliga och kollektiva.

Performanceverket *Hold Your Ground* (2026) av PAULINE and the MATCHES (Belinda Gilbert Scott) tar under vernissagen 5/9 formen av en rituell procession genom utställningens tre platser. Tillsammans med operasångaren Björn Thudén och publiken förflyttas handgjorda djur av gotländsk lera, tillsammans med vatten från Tingstäde träsk, mellan platserna. Med referenser till berättelserna om Noaks ark och Gilgamesheposet blir processionen en symbolisk resa mot en fristad, en handling som rymmer sårbarhet, omsorg och hopp. Verket kretsar kring förflyttning och förlust av plats, där land, vatten och varelser blir bärare av minne. Efter performancen finns lerfigurerna kvar vid kyrkans dopfunt, tillsammans med textila arbetet *Where are we now?*, som omsluter funten. På kyrkans fasad visas även *Me-ow! Me-oh*, ett storskaligt textilt verk av konstnären.

Som respons på kyrkans djurmålningar har Robin Watkins utgått från den första kända transkriberingen av icke-mänsklig musik: en sida ur Athanasius Kirchers *Musurgia Universalis* från 1650. Noterna består av precisa såväl som lekfulla tolkningar av olika fågelarter som framförts på Tingstädes orgel av organisten Peter Alrikson. Upptagningarna sammanflätas med vokala läten och visslande från samma notskrift av kompositören Augustin Maurs, vars ljudande tycks samspela med narrens utsträckta tunga på kyrkans centrala pelare. Ljudverket *Athanasius Interprets Birds* (2026) ifrågasätter språkets självklarhet och låter naturens röster bryta ner orgelns auktoritet till en punkterad musikalitet. Tolkningarna bygger på ett icke-hierarkiskt lyssnande som tänjer kompositionens möjligheter bortom mänskliga instrument och uttryck.

Forskare antar att mer än hälften av världens djurarter idag förflyttar sig norrut mot ett kallare klimat. Många nationella djur- och fågelböcker behöver därför skrivas om. I Birthe Jørgensens installation *Ancient Weather* (2026) blir fågeln som universell symbol för människans själ och frihet, utgångspunkt för en lekfull reflektion över en brytningstid, där alla möjliga gränser: psykologiska, fysiska och geografiska, både utplånas och överskrids.

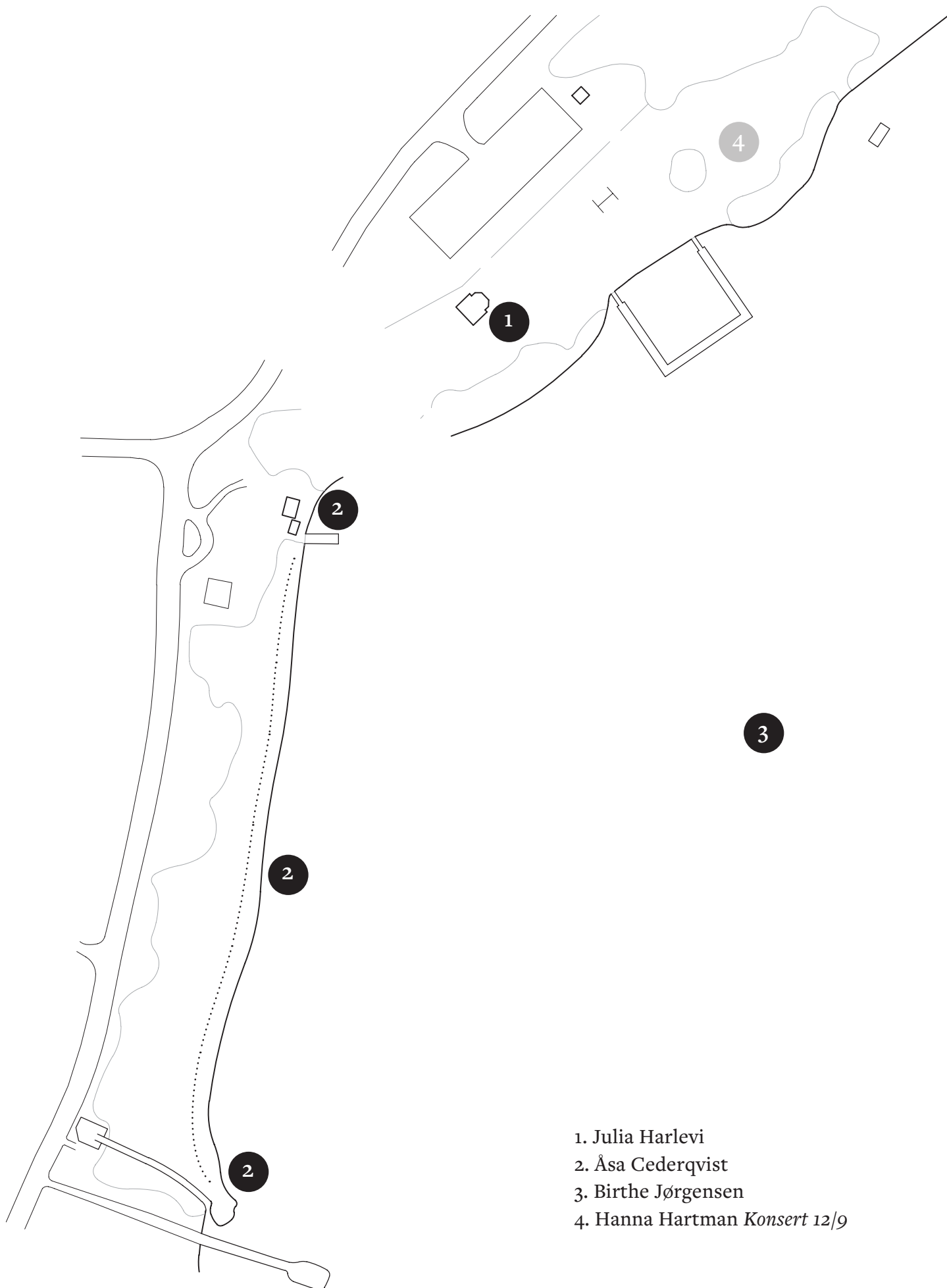
Mitt i kyrkorummet hänger två handsnidade cykloniska vädersystem. Cyklonerna omgärdas av smidesarbeten utformade i stil med det medeltida smide som finns på kyrkans ytterdörrar. Smide troddes på sin tid hålla mörka krafter ute från det heliga rummet. Verket inkluderar även tre snidade fåglar: den välkända *pärlugglan*, som i Sverige håller på att försvinna, och den färgglada *blåkråkan*, en art som förknippas med södra Europa och som idag försöker etablera sig här. En tredje fågel, den medelhavska *biätaren*, finns att skåda ute i träsket. Verket är skapat i samarbete med smeden Andreas Olofsson och bygger på Jørgensens research vid Max Planck Institute of Animal Behaviour.

Hanna Norrnas verk utforskar vävandet som en meditativ handling och människans och naturens återkommande cykler. Med utgångspunkt i cistercienserordens rytm av arbete, bön och vila samt Hilma af Klints *Studier över själslivet* består *Bön och arbete* (2026) av fyra åtskilda, delvis sammanbundna lager av silke, koppar och lin. I likhet med silkeslarvens fyra utvecklingsstadier gestaltar lagren olika skeden i en livscykel: årstider, åldrar och inre förändringar. I kyrkorummet blir väven en stillsam meditation över tid, omsorg och människans ständiga förvandling. *Morula* (2026) tar sin utgångspunkt i ett tidigt stadium av embryots utveckling. Här möts väv, glaskulor och en furustocks årsringar i en reflektion över fortplantning, tid och förgänglighet. Tillsammans rör sig verken mellan liv och död, förnyelse och förgänglighet, hopp och hopplöshet.

Performancekonstnären Liv Kristin Holmberg har skapat performancen *Är vi redan döda?* (2026) som uppförs i Tingstäde kyrka lördag 19/9 kl. 18-24. Verket hämtar inspiration från *ars moriendi* ("konsten att dö"), där döendet betraktas som en ekofilosofisk färdighet. Det knyter an till utställningens frågor om klimat, naturresurser och militarisering och bjuder in till kollektiv reflektion och lärande. Genom att aktivera liturgin som kulturell struktur undersöker verket hur kyrkorummet kan öppnas mot nya former av konstnärligt och offentligt tänkande.

Träsket

TINGSTÄDE
5-20/9, 2026

1. Julia Harlevi
2. Åsa Cederqvist
3. Birthe Jørgensen
4. Hanna Hartman *Konsert 12/9*

Vid träsket riktas blicken mot platsen som levande miljö och bärare av minnen, erfarenheter och relationer. Genom intervjuer, fotografier, vandring och land art undersöker verken hur människor upplever och förhåller sig till landskapet och träskets omgivningar.

Kulturvetaren Julia Harlevi presenterar *Träskfolket* (2026) bestående av text och bild i kiosken vid Tingstäde badplats. Arbetet är baserat på etnologiska fältstudier och intervjuer om upplevelser av och omkring Träsket från 1900-talets mitt fram till idag. Genom personliga erfarenheter och minnen från boende och omkringboende i Tingstäde undersöks platsens betydelse och utveckling. Verket lyfter fram de osynliga lager av historia som formar våra gemensamma miljöer och bjuder in besökaren att reflektera över sin egen relation till platsen

Konstnären Åsa Cederqvist presenterar verket *To be Gaia'd* (2026), där konsten blir ett sätt att möta och utforska naturen. Verket består av flera sammanlänkade delar: Kosmisk sinnlig vandring, en vandring genom landskapet (guidas av konstnären den 5/9 kl. 10:30), *De levande*, en serie land art-skulpturer, samt *Sinnligt Spa* (guidas av konstnären den 5/9 kl. 15:30). Genom vandringen och skulpturerna längs stigen bjuds besökaren in att uppleva landskapet med alla sina sinnen. Vandringen som är inspirerad av en så kallad Earth walk rör sig genom Jordens historia och väcker frågor om människans plats i det ekologiska kretsloppet. Med utgångspunkt i Gaiateorin, idén om Jorden som en levande, självreglerande organism väcker verket frågor om gränsen mellan planetens och vår egen kropp. Från alltingets början till där vi befinner oss idag.

En del av Birthe Jørgensens verk *Ancient Weather* (2026) kan skådas om man blickar ut över Tingstäde Träsk, bäst med hjälp av en kikare, som besökare kan låna från kiosken. Merparten av verket visas i Tingstäde kyrka.

Tonsättaren Hanna Hartman har skapat *Dykarklocka* (2026), ett elektroakustiskt verk som uppförs vid Tingstäde badplats 12/9 kl. 19. Verket tog avstamp i en båtutturen på Tingstäde träsk för drygt ett år sedan. En färd där Hartman fördes över den medeltida fornlämningen Bulverket, nedsjunken mitt i Tingstäde träsk på Gotland. Verket i sig kom sedan att växa fram under flera besök på ön, där ljudinspelningar gjorda både under och ovan vattenytan från olika platser runt om på Gotland, har kommit att utgöra grundmaterialet. Hydrofoner, kondensatormikrofoner och kontaktmikrofoner är några av de membran som använts för att frambesvärja denna musik.